

nen voor het denkbeeld, tussen Japan enerzijds en de Verenigde Staten en Groot-Brittannië anderzijds te bemiddelen, volledig waren mislukt. Maar de minister van oorlog, de chef van de leger- en de chef van de marinestaf wisten niet van wijken en eisten dat Japan zou vasthouden aan drie punten waarvan te voorzien viel dat zij door zijn tegenstanders zouden worden verworpen: dat Tokio niet zou worden bezet, dat Japan zelf zijn strijdkrachten zou ontwapenen en dat het zelf zijn oorlogsmisdadigers zou berechten. De kloof bleef, hoe lang men ook van gedachten wisselde, onoverbrugbaar.

's Middags kwam het kabinet bijeen – het werd het evenmin eens. De minister van binnenlandse zaken wees er speciaal op dat, als tot onvoorwaardelijke capitulatie besloten werd, grote vastberadenheid nodig zou zijn, omdat de kans groot was dat in dat geval de ministers door in hun heiligste gevoelens gekwetste Japanners zouden worden vermoord. Tien uur duurde het beraad. Geen accord.

In de nacht van de 9de op de 10de werd een keizerlijke conferentie gehouden. De tegengestelde standpunten werden aan Hirohito voorged: moest men in het op de Verklaring van Potsdam te geven antwoord één voorwaarde opnemen of vier? Eén, zei Hirohito. Hij voegde er aan toe: 'De oorlog ten einde brengen is de enige wijze waarop wij de wereldvrede kunnen herstellen en de natie verlossen van de vreselijke druk waaraan zij is onderworpen.'¹

De beslissing was gevallen.

Zij werd in Japan niet bekendgemaakt – het enige dat geschiedde was dat de Japanse regering op 10 augustus, via de Zweedse en de Zwitserse regeringen, de regeringen van de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, de Sowjet-Unie en Nationalistisch China deed weten dat zij bereid was, de Verklaring van Potsdam te aanvaarden 'met dien verstande dat voormelde verklaring geen eisen bevat welke afbreuk doen aan de prerogatieven van Zijne Majesteit als soeverein heerser.' Zou er nu toch doorgevochten worden? Neen, Byrnes stelde een positief antwoord op, waarin, zonder dat op de Japanse beperking werd ingegaan, gesteld werd dat de keizer 'ondergeschikt zou zijn aan de Opperbevelhebber van de Geallieerde strijdkrachten en aan hem verantwoording schuldig zou zijn.' Waarom 'de Opperbevelhebber' en niet 'het Opperbevel'? Truman en Byrnes deelden in een kabinetszitting, welke diezelfde dag, 10 augustus, plaats-

¹ Aangehaald in Giovannitti en Freed: *The decision to drop the bomb*, p. 305–306.